

Research Paper

The relationship between moral disengagement, moral identity, and honesty-humility with academic dishonesty

Mahdi Shirzadeh ¹ & Farzaneh Michaeli Manee ^{2*}

1. M.A. in Educational Psychology, Urmia University, Urmia, Iran.

2. Associate Professor, Department of Educational Psychology. Faculty of Literature and Humanities. Urmia University, Urmia, Iran.

Citation: Shirzadeh, M. & Michaeli Manee, F. (2023). [The relationship between moral disengagement, moral identity, and honesty-humility with academic dishonesty (Persian)]. *Journal of School Psychology and Institutions*, 12 (1):125-139. <https://doi.org/10.22098/jsp.2023.2223>

doi: 10.22098/jsp.2023.2223

Article Info:

Received: 2020/04/03

Accepted: 2023/05/11

Available Online: 2023/06/11

Key words:

Moral disengagement, moral identity, honesty-humility, academic dishonesty.

ABSTRACT

Objective: The purpose of this study was to study the relationship between moral disengagement, moral identity, and honesty-humility with academic dishonesty in high school students.

Methods: The research method was descriptive and the research design was correlational. The population consisted of all high school students of Urmia Secondary School in the academic year of 2019-2020, including 388 students (203 boys and 185 girls) selected by multistage cluster random sampling. To collect data, questionnaires of moral disengagement, moral identity, hexaco and academic dishonesty were used. The data were analyzed using Pearson correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis.

Results: The results showed that there was a significant positive relationship between moral disengagement and its components (except diffusion of responsibility and attribution of blame) with academic dishonesty. There is a significant negative relationship between moral identity and its internalization component with academic dishonesty. There was also a significant negative relationship between honesty-humility with academic dishonesty. The results of regression analysis showed that moral disengagement, moral identity and honesty-humility were able to predict percent 38 of the variance of academic dishonesty.

Conclusion: Therefore, it can be concluded that moral disengagement, moral identity and honesty-humility play an important role in students' academic dishonesty.

Extended Abstract

1. Introduction

A

cademic dishonesty is an unethical act that students do effortlessly to excel in their education, which includes plagiarism, exam cheating, and homework cheating (Rusdi, Hussein, Rahman, Noordin, & Aziz, 2019). Kelley and Bonner (2005) believe that academic dishonesty is a chronic problem that affects all levels of education and includes a significant number of students.

Polat (2017) has shown that 85% of the students reported that they participated in academic dishonesty. Moral variables can be factors related to academic dishonesty. One of them is moral disengagement, which is used in moral studies (Qudysi, Nurtjahjo, Afsari, Fitriani, & Sholeh, 2018). Moral disengagement is defined as a person's unwillingness to deal with moral issues (Bandura, 1991). Moral disengagement is the process by which people reduce the consequences of violating their moral standards (Petitta, Probst, & Barbaranelli, 2017). Moral disengagement is a cognitive state in which moral criteria are deactivated in one's activities (Seriki, Nath, Ingene, & Evans, 2020).

*Corresponding Author:

Farzaneh Michaeli Manee

Address: Associate Professor, Department of Educational Psychology. Faculty of Literature and Humanities. Urmia University, Urmia, Iran.

Tel: +98 (914) 9357248

E-mail: f.michaelimaneec@urmia.ac.ir

Another moral variable that can be a factor related to academic dishonesty is moral identity. Moral identity can be defined as thinking about knowing and understanding oneself, which is focused on a number of moral traits such as kindness, justice, generosity, etc. (Aquino and Reed, 2002). Aquino and Reed (2002) believe that moral identity consists of two components: internalization and symbolization. Internalization is the private aspect of moral identity and symbolization is its public aspect (Aquino and Reed, 2002). Research shows that personality traits are also predictors of academic dishonesty (Peled, Eshet, Barczyk, & Grinautski, 2019; Hendi & Biderman, 2019). Meanwhile, honesty-humility trait plays an important role in predicting academic dishonesty and cheating (Cazan & Lacob, 2017; Kleinogel, Dietz & Antonakis, 2018; Van Rensburg, De Kock & Derous, 2018; Pfattheicher, Schindler & Nockur, 2019; Ljubin-Golub, Petričević & Sokić, 2019). The honesty-humility trait is part of the Hexaco personality model, which is characterized by practices such as fairness, humility, and lack of envy and greed (Lee & Ashton, 2004). Therefore, according to the mentioned materials, it is necessary to carry out more researches about academic dishonesty in order to know the factors affecting it and to design the necessary measures to deal with it in a practical way. Therefore, the purpose of this research is to investigate the relationship between moral disengagement, moral identity and honesty-humility with academic dishonesty in high school students.

2. Materials and Methods

The current research is based on descriptive (non-experimental) and correlational data collection. The population in this research included all secondary school students of Urmia city who were studying in the academic year of 2018-2019 (30461). Based on Morgan's table, a sample of 388 people was selected, of whom 203 were boys and 185 were girls. A multi-stage cluster random sampling was used to select the participants. Based on this, 5 girls' schools and 5 boys' schools were randomly selected from Urmia city. The following tools were used to collect the data:

Questionnaire of Moral Disengagement:

It was created by Bandura, Barbaranelli, Caprara and Pastorelli (1996), which includes 32 questions and is designed based on eight mechanisms. Responses are

graded on a 5-point Likert scale from strongly agree (5) to strongly disagree (1). All questions are scored directly. In the present research, Cronbach's alpha reliability coefficient for the whole test was 0.78.

Moral Identity Questionnaire:

This questionnaire was created and validated by Aquino and Reed (2002) with the method of factor analysis and was created for the first time for high school students and college students. This questionnaire consists of 10 questions having two dimensions of internalization and symbolization, which are used to measure moral identity. It is scored on a 5-point Likert scale from completely disagree (1) to completely agree (5). In the present study, the reliability coefficient of Cronbach's alpha was 0.71 for the internalization component and 0.55 for the symbolization component, and the total reliability coefficient was 0.70.

Hexaco Personality Questionnaire:

It was created by Ashton and Lee (2004). It is a model of personality factor dimensions that has 100 questions and includes six dimensions of honesty-humility, excitability, extroversion, agreeableness, conscientiousness and openness to experience. It is scored on a 5-point Likert scale ranging from completely disagree (1) to completely agree (5). In the present research, only the questions related to honesty-humility have been used. Also, in this research, Cronbach's alpha reliability coefficient for honesty-humility trait was 0.74. This questionnaire had good form and content validity.

Academic Dishonesty Questionnaire:

It was created by McCabe and Trevino (1996) and has 10 questions that measure the two components of exam cheating and assignment cheating. Responses are graded on a 5-point Likert scale from never (1) to always (5).

All questions are directly scored. In the present study, reliability with Cronbach's alpha method was obtained for 0.79 for homework cheating, 0.69 for exam cheating, and 0.82 for the total score.

3. Results

In Table 1, the mean and standard deviation of the research variables along with their components are presented.

Table 1. Descriptive information of research variables

Variable name	Components	Average	standard deviation
Moral disengagement	moral justification	12.32	3.64
	euphemistic labeling	7.20	2.58
	advantageous comparison	6.30	2.51
	displacement of responsibility	11.18	3.22
	diffusion of responsibility	11.62	3.25
	attribution of blame	13.23	3.28
	dehumanization	11.11	3.86
Moral Identity	distortion or disregarding	7.56	2.96
	internalization	20.42	3.68
Honesty-Humility	symbolization	16.47	3.32
	sincerity	13.34	3.10
	fairness	15.84	3.97
	avoid greed and voidance	9.47	3.89
Academic Dishonesty	modesty	11.32	3.54
	cheating in exam	11.27	4.87
	cheating on assignments	10.32	3.85

4. Discussion and Conclusion

The purpose of this research was to investigate the relationship between moral disengagement, moral identity and the trait of honesty-humility with academic dishonesty in secondary school students of Urmia city. The results of this research indicate that there is a positive and significant relationship between lack of moral disengagement and academic dishonesty. In explaining this finding, it can be said that students usually take unethical decisions and actions such as fraudulent behavior to achieve their goals without feeling guilty or regretting their behavior. Therefore, if students use the mechanisms of moral disengagement more, without changing the moral standards, there will be many changes in their moral behavior in scientific environments. In other words, as the use of moral isolation mechanisms increases, the likelihood of behavior contrary to class norms such as academic dishonesty increases.

Also, there is a significant negative relationship between moral identity with academic dishonesty. In explaining this finding, it can be said that the student has a strong moral identity, is responsible for his behavior and prefers ethical criteria to the framework of greater profit (fraud) in decision making. Therefore, students who have a strong moral identity are less likely to engage in academic dishonesty.

We found that there is a significant negative relationship between honesty-humility and academic dishonesty. This means that with the increase of honesty-humility attribute, academic dishonesty of students decreases. In explaining this finding, it can be said that students who have a high degree of honesty-

humility are more inclined to be honest in their actions and do not want to violate academic integrity and adhere to the norms of their school. It seems that people with high degree of honesty-humility trait internalize moral norms or social responsibility that guides their behavior. On the other hand, students with low honesty-humility tend to engage in academic dishonesty, especially when these behaviors are not dangerous.

5. Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

All ethical principles were considered in this article. The participants were informed about the purpose of the research and its implementation stages. They were also assured about the confidentiality of their information and were free to leave the study whenever they wished, and if desired, the research results would be available to them.

Funding

This research did not receive any grant from funding agencies in the public, commercial, or non-profit sectors.

Authors' contributions

Both authors have participated in the design, implementation and writing of all sections of the present study.

Conflicts of interest

The authors declare no conflict of interest.

مقاله پژوهشی

بررسی رابطه بین بی تفاوتی اخلاقی، هویت اخلاقی و صفت صداقت-تواضع بابتی صدافتی تحصیلی

مهدی شیرزاده^۱ و فرزانه میکائیلی منبع^{۲*}

۱. کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران.

۲. دانشیار گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران.

چکیده

اطلاعات مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۱/۱۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۲۱

تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۰۳/۲۱

هدف: هدف این تحقیق مطالعه رابطه بین بی تفاوتی اخلاقی، هویت اخلاقی و صفت صداقت-تواضع بابتی صدافتی تحصیلی در دانش آموزان دوره دوم متوسطه بود.

روش‌ها: روش اجرای این تحقیق توصیفی و طرح تحقیق، از نوع همبستگی بود. جامعه آماری را کلیه دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر ارومیه در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹ تشکیل دادند که تعداد ۳۸۸ نفر (۲۰۳ پسر و ۱۸۵ دختر) با روش تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای، به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. جهت جمع آوری داده‌ها، از پرسشنامه‌های بی تفاوتی اخلاقی، هویت اخلاقی، هگراکو و بی صدافتی تحصیلی استفاده شد. تحلیل داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چند متغیره به روش گام به گام انجام شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد بین بی تفاوتی اخلاقی و سازوکارهای آن (به غیر از تقسیم مسئولیت و نسبت دادن سرزنش) با بی صدافتی تحصیلی رابطه مثبت معنادار وجود دارد. بین هویت اخلاقی و مؤلفه درونی سازی آن با بی صدافتی تحصیلی رابطه منفی معناداری وجود دارد. همچنین بین صفت صداقت-تواضع و بی صدافتی تحصیلی رابطه منفی معناداری وجود دارد. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که بی تفاوتی اخلاقی، هویت اخلاقی و صفت صداقت-تواضع قادرند ۳۸ درصد از واریانس بی صدافتی تحصیلی را پیش‌بینی کنند.

نتیجه‌گیری: بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که بی تفاوتی اخلاقی، هویت اخلاقی و صفت صداقت-تواضع نقش مهمی را در بی صدافتی تحصیلی دانش آموزان دوره دوم متوسطه ایفا می‌کنند.

کلیدواژه‌ها:

بی تفاوتی اخلاقی، هویت اخلاقی، صفت صداقت-تواضع، بی صدافتی تحصیلی.

مقدمه

عنوان استفاده دانش آموزان از کمک‌های غیر مجاز با قصد فریب افرادی که کار او را ارزیابی می‌کنند، تعریف شود (پلسن، جیمسی، کرن، فریتز، لورکا، ووراکک و ترن^۴، ۲۰۲۰). کلی و بونزه^۵ (۲۰۰۵) معتقدند بی صدافتی تحصیلی بر تمام مقاطع تحصیلی تأثیر می‌گذارد و تعداد قابل توجهی از دانش آموزان را در بر می‌گیرد. تحقیق پولات^۶ (۲۰۱۷) نشان داده است که ۸۵ درصد دانش آموزان گزارش داده‌اند که در رفتارهای بی صدافتی تحصیلی شرکت کرده‌اند.

با توجه به رشد روز افزون مراکز علمی و گرایش به ارتقاء تحصیلی، از جمله بافت‌هایی که عمل اخلاقی اهمیت خاصی در آن می‌یابد، محیط‌های علمی و تحصیلی است و یکی از برجسته‌ترین مصادیق عمل دارای موضوعیت اخلاقی در این گونه بافت‌ها، بی صدافتی تحصیلی^۱ است (اعتماد و جوکار، ۱۳۹۷). بی صدافتی تحصیلی به عملی غیر اخلاقی گفته می‌شود که دانشجویان و دانش آموزان برای برتری در تحصیلات آموزشی خود بدون زحمت انجام می‌دهند که شامل سرقت ادبی^۲، تقلب در امتحان و تقلب در تکالیف است (روسدی، حسین، رحمان، نوردین و عزیز^۳، ۲۰۱۹). بی صدافتی تحصیلی یک رفتار بسیار شایع و مشکل ساز است که می‌تواند به

1. academic dishonesty
2. plagiarism
3. Rusdi, Hussein, Rahman, Noordin & Aziz
4. Plessen, Gyimesi, Kern, Fritz, Lorca, Voracek & Tran
5. Kelley & Bonner
6. Polat

* نویسنده مسئول:

فرزانه میکائیلی منبع

نشانی: دانشیار گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران.

تلفن: ۹۳۵۷۲۴۸ (۹۱۴) ۹۸

پست الکترونیکی: f.michaelimaneec@urmia.ac.ir

بین رفتار و استانداردهای درونی، رهایی می‌بخشد (بندورا، ۱۹۹۰). بی‌تفاوتی اخلاقی شامل هشت سازوکار مختلف شناختی است که یک عمل غیراخلاقی را از نظر اخلاقی و اجتماعی قابل قبول جلوه می‌دهد (خان، لیانگ، آنجوم و شاه، ۲۰۱۹). این سازوکارها عبارتند از: توجیه اخلاقی^{۲۰} (رفتار را با به تصویر کشیدن آن به عنوان یک هدف اخلاقی یا اجتماعی ارزشمند جلوه می‌دهد)، برجسب زدن مدبرانه^{۲۱} (از زبان برای پنهان کردن یا بهتر جلوه دادن رفتار استفاده می‌کند)، مقایسه سودمند^{۲۲} (رفتار را با یک موقعیت بدتر مقایسه می‌کند و باعث می‌شود نسبتاً بهتر به نظر برسد)، جابه‌جایی مسئولیت^{۲۳} (رفتار غیراخلاقی را ناشی از فشارهای اجتماعی یا دستورات دیگران می‌داند)، تقسیم مسئولیت^{۲۴} (تقسیم مسئولیت رفتار غیراخلاقی در گروه به منظور کاهش مسئولیت شخصی)، بی‌اعتنایی به پیامدها یا تحریف آن‌ها^{۲۵} (تحریف پیامدهای مربوط به یک رفتار انجام‌شده به منظور جداسازی فعالیت غیراخلاقی از مجازات خود)، غیرانسانی کردن^{۲۶} (غیرانسانی جلوه دادن افرادی که آسیب می‌بینند) و نسبت دادن سرزنش^{۲۷} (توجیه‌پذیر کردن اعمال آسیب‌زا از طریق نسبت دادن سرزنش به دیگران یا به شرایط شخص) (روبیو-گاری، آمور و کاراسکو، ۲۰۱۷؛ رینگ و هورست، ۲۰۱۹). با استفاده از سازوکارهای بی‌تفاوتی اخلاقی افراد غالباً حقیقت مربوط به رفتار نادرست خود را کاهش یا تحریف می‌کنند (چن، چائو و لی، ۲۰۱۹).

1. Krou, Acee, Pino & Hoff
2. cheating
3. Patall & Leach
4. Marques, Reis & Gomes
5. Whitley & Keith-Spiegel
6. Štambuk, Maričić & Hanzec
7. Pavlin-Bernardić, Rovani & Pavlović
8. Kam, Hue & Cheung
9. Yang, Chiang & Huang
10. Maloshonok & Shmeleva
11. Thomas
12. Kassim, Nasir, Johari & Razali
13. Forsha
14. moral disengagement
15. Qudsyi, Nurtjahjo, Afsari, Fitriani & Sholeh
16. Bandura
17. Petitta, Probst & Barbaranelli
18. Seriki, Nath, Ingene & Evans
19. Khan, Liang, Anjum & Shah
20. moral justification
21. euphemistic labeling
22. advantageous comparison
23. displacement of responsibility
24. diffusion of responsibility
25. distortion or disregarding of consequences
26. dehumanization
27. attribution of blame
28. Rubio-Garay, Amor & Carrasco
29. Ring & Hurst
30. Chen, Chau, & Li

بی‌صدافتی تحصیلی در عرصه آموزشی اشکال مختلفی به خود می‌گیرد (کرو، آسه، پینو و هاف، ۲۰۱۹) که می‌تواند به این شکل طبقه‌بندی شود: ۱. تقلب^۲ (پاتال و لیچ، ۲۰۱۵)، ۲. سرقت ادبی (مارکس، ریس و گومس، ۲۰۱۹)، ۳. ارائه اطلاعات نادرست که شامل بهانه‌ای نادرست برای به دست آوردن تمديد تکلیف یا تعویق امتحان است و ۴. خرابکاری تحصیلی که شامل کارهایی است که دیگران را از انجام کار خود باز می‌دارد، مانند پنهان کردن یا از بین بردن کتاب‌ها در یک کتابخانه به منظور این که دانشجویان دیگر نتوانند از آن‌ها استفاده کنند (وایتلی و کیت-اشپیگل، ۲۰۰۲). تقلب تحصیلی که یکی از اشکال بی‌صدافتی تحصیلی است در تمام مقاطع تحصیلی اتفاق می‌افتد: دوره ابتدایی (استامبوک، مارشیچ و هانزک، ۲۰۱۵)، متوسطه (پاولین-برناردیچ، رووان و پاولویچ، ۲۰۱۷؛ کام، هو و چونگ، ۲۰۱۸) و همچنین در دانشگاه (یانگ، چیانگ و هوانگ، ۲۰۱۷).

یکی از اهداف اصلی تحقیقات در حوزه بی‌صدافتی تحصیلی، شناسایی عوامل مؤثر بر تقلب در بین دانش‌آموزان برای تدوین اقدامات مؤثر برای مبارزه با آن است (مالوشونوک و شملوا، ۲۰۱۹). یافته‌های تحقیقات نشان می‌دهد که عوامل مؤثر بر بی‌صدافتی تحصیلی در بین دانش‌آموزان و دانشجویان ممکن است مربوط به محیط یادگیری (توماس، ۲۰۱۷)، نگرش نسبت به بی‌صدافتی تحصیلی (کاسیم، نصیر، جوهری و رضالی، ۲۰۱۹) و رشد اخلاقی (فورشا، ۲۰۱۷) باشد.

متغیرهای اخلاقی می‌توانند از عوامل مرتبط با بی‌صدافتی تحصیلی باشند. یکی از آن‌ها بی‌تفاوتی اخلاقی^{۱۴} است که در مطالعات اخلاقی به کار می‌رود (قدسی، نورتجهجو، افساری، فیتریان و شوله، ۲۰۱۸). بی‌تفاوتی اخلاقی به عنوان عدم تمایل فرد برای پرداختن به موضوعات اخلاقی تعریف می‌شود (بندورا، ۱۹۹۱). بی‌تفاوتی اخلاقی فرآیندی است که توسط آن افراد پیامد نقض معیارهای اخلاقی خود را کاهش می‌دهند (پیتتا، پرست و باربارانی، ۲۰۱۷). بی‌تفاوتی اخلاقی یک حالت شناختی است که در آن معیارهای اخلاقی در فعالیت‌های فرد غیرفعال می‌شوند (سریکی، نات، ایژن و ایوانز، ۲۰۲۰). بندورا (۲۰۰۲) نخستین بار اصطلاح بی‌تفاوتی اخلاقی را به عنوان جنبه‌ای از نظریه شناختی-اجتماعی مطرح کرد. بندورا (۱۹۹۰) توضیح داد افرادی که رفتار ناسازگار دارند، باورهای خود نسبت به رفتار نادرست خود را از طریق بی‌تفاوتی اخلاقی تغییر می‌دهند و در نتیجه موجب ناهماهنگی شناختی می‌شوند. بی‌تفاوتی اخلاقی افراد را از خود مجازاتی و احساس گناه ناشی از ناهمسانی

شخصیت اخلاقی بودن برای هویت فرد مهم است اشاره دارد (هاردی و کارلو^{۱۲}، ۲۰۱۱)؛ به عبارت دیگر، اگر افراد احساس کنند که ارزش‌های اخلاقی مانند صداقت، مهربانی، منصف بودن و بخشنده بودن برای تعیین هویت شخصی آن‌ها اساسی است، دارای یک هویت اخلاقی نیرومند هستند (وانگ، یانگ، یانگ، وانگ و لی^{۱۳}، ۲۰۱۷). در این راستا، تحقیق وورا^{۱۴} (۲۰۰۷) نشان داد دانشجویانی که اهمیت بیشتری برای هویت اخلاقی خود قائل هستند و هویت اخلاقی نیرومندتری دارند در مقایسه با دانشجویانی که به هویت اخلاقی اهمیت کمتری می‌دهند به طور معناداری کمتر تقلب می‌کنند. همچنین نتایج تحقیق جوکار و حق‌نگهدار (۱۳۹۵) نیز نشان داد که مؤلفه نمادین‌سازی، ابعاد تقلب در تکلیف و تقلب در آزمون را به صورت منفی و معنادار پیش‌بینی می‌کند و مؤلفه درونی‌سازی تنها تقلب در آزمون را به صورت منفی و معنادار پیش‌بینی می‌کند. آکوئینو، رید، تانو و فریمن^{۱۵} (۲۰۰۷) معتقدند هویت اخلاقی نیرومند می‌تواند از طریق خنثی نمودن و یا تضعیف بی‌تفاوتی اخلاقی، عملکرد افراد را تحت تأثیر قرار دهد. به بیان دیگر افرادی که از هویت اخلاقی نیرومندی برخوردارند، تمایلی به استفاده از سازوکارهای بی‌تفاوتی اخلاقی ندارند (دیترت، تریونو و سویتزر^{۱۶}، ۲۰۰۸) و کمتر رفتارهای غیراخلاقی را انجام می‌دهند (وانگ، وانگ، چن و لی^{۱۷}، ۲۰۱۷).

تحقیقات نشان می‌دهد که صفات شخصیتی نیز پیش‌بینی کننده بی‌صدقاتی تحصیلی هستند (پلد، اشت، بارکرزیک و گریناتسکی^{۱۷}، ۲۰۱۹؛ هندی و بیدمن^{۱۸}، ۲۰۱۹). در این میان صفت صداقت-تواضع^{۱۹} نقش مهمی در پیش‌بینی بی‌صدقاتی تحصیلی و تقلب دارد (کازان و لاکوب^{۲۰}، ۲۰۱۷؛ کلینلوزل، دیتز و آنتوناکیس^{۲۱}، ۲۰۱۸؛

مطالعات قبلی نشان داده‌اند که بی‌تفاوتی اخلاقی مشارکت در طیف گسترده‌ای از رفتارهای غیراخلاقی را پیش‌بینی می‌کند (محمودنژاد و شیخ‌الاسلامی، ۱۳۹۸؛ وانگ، ریو، سوور، ترنر و گلدبرگ^۱، ۲۰۱۷؛ فیردوس و سولیکا^۲، ۲۰۱۸؛ امپونی، کاتسار، ماهارانی، کوشوردانی و یونو^۳، ۲۰۱۹). همچنین اهمیت بی‌تفاوتی اخلاقی در تسهیل احتمال مشارکت در امور غیراخلاقی در سیستم دانشگاهی نشان داده شده است (فیدا، ترامونتانو، پاسیلو، غزلی^۴ و باربارانی، ۲۰۱۸). فارنس^۵، ترامونتانو، فیدا و پاسیلو (۲۰۱۱) در چارچوب نظریه شناختی-اجتماعی بندورا به منظور بررسی فرآیندی که منجر به تقلب در بین دانش‌آموزان می‌شود، رفتارهای متقلبان را از طریق سازوکارهای بی‌تفاوتی اخلاقی بررسی کردند. همچنین، آن‌ها رفتارهای غیراخلاقی همسالان را به عنوان یک پیش‌آیند اساسی در نظر گرفتند و بیان کردند محیطی که در آن رفتارهای غیراخلاقی مکرراً و بدون تنبیه آشکار به وسیله همسالان انجام می‌شود از طریق فعال‌سازی تحریف‌های شناختی، اخلاقی می‌تواند به نوبه خود فرهنگ بی‌تفاوتی اخلاقی را ایجاد کند. نتایج این تحقیق حاکی از آن بود که دانش‌آموزانی که کمتر قادر به مدیریت راهبردهای یادگیری‌شان هستند کمتر قادر به مقاومت در برابر فشار همسالان هستند و آن‌ها که بیشتر همسالان را به عنوان متقلب ادراک می‌کردند، بیشتر مایل به استفاده از بی‌تفاوتی اخلاقی بودند (فارنس و همکاران، ۲۰۱۱).

یکی دیگر از متغیرهای اخلاقی که می‌تواند از عوامل مرتبط با بی‌صدقاتی تحصیلی باشد هویت اخلاقی^۶ است. هویت اخلاقی را می‌توان اندیشیدن در مورد شناخت و ادراک از خود که متمرکز بر، شماری از صفات اخلاقی مانند مهربانی، عدالت، بخشندگی و... است، تعریف نمود (آکوئینو و رید^۷، ۲۰۰۲). آکوئینو و رید (۲۰۰۲) معتقدند که هویت اخلاقی از دو مؤلفه درونی‌سازی^۸ و نمادین‌سازی^۹ تشکیل شده است. درونی‌سازی جنبه خصوصی هویت اخلاقی و نمادین‌سازی جنبه عمومی آن است (آکوئینو و رید، ۲۰۰۲). بلاسی^{۱۰} (۱۹۹۳) هویت اخلاقی را در قالب مجموعه‌ای از ویژگی‌های اخلاقی تعریف می‌کند که در محتوا و اهمیت از فردی به فرد دیگر متفاوت است و در واقع، نوعی سازوکار خودتنظیمی است که انگیزه رفتار اخلاقی می‌شود. هویت اخلاقی بیانگر اهمیت اخلاق در هویت فرد است (بلاسی، ۱۹۹۳). بلاسی (۱۹۸۳) اظهار داشت که هویت اخلاقی نیرومند با انگیزه نیرومند برای عمل به روشی که اخلاقی تلقی می‌شود مرتبط است. همانند بی‌تفاوتی اخلاقی، هویت اخلاقی یک تفاوت فردی است که رفتارهای اخلاقی را تنظیم و هدایت می‌کند (گوتویچ^{۱۱}، ۲۰۱۹). هویت اخلاقی به طور کلی به درجه‌ای که

1. Wang, Ryou, Swearer, Turner & Goldberg
2. Firdaus & Solicha
3. Ampuni, Kautsari, Maharani, Kuswardani & Buwono
4. Fida, Tramontano, Paciello, Ghezzi
5. Farnese
6. moral identity
7. Aquino & Reed
8. internalization
9. symbolization
10. Blasi
11. Gotowiec
12. Hardy & Carlo
13. Lei
14. Wowra
15. Thau & Freeman
16. Detert, Treviño & Sweitzer
17. Peled, Eshet, Barczyk & Grinautski
18. Hendy & Biderman
19. honesty - humility
20. Cazan & Jacob
21. Kleinlogel, Dietz & Antonakis

روان‌شناسی مدرسه و آموزشگاه

۲۰۳ نفر آن‌ها پسر و ۱۸۵ نفر آن‌ها دختر بودند. برای انتخاب شرکت‌کنندگان از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای استفاده شد. بر این اساس از آموزش و پرورش شهر ارومیه به صورت تصادفی ۵ مدرسه دخترانه و ۵ مدرسه پسرانه برگزیده شد. برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزارهای زیر استفاده شد:

پرسشنامه بی‌تفاوتی اخلاقی: توسط بندورا، باربارانی، کاپرارا و پاستورلی^{۱۸} (۱۹۹۶) ساخته شده است که شامل ۳۲ سؤال است و بر مبنای سازوکارهای هشت‌گانه طراحی شده است. پاسخ‌ها بر روی یک مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای از کاملاً موافق (۵) تا کاملاً مخالف (۱) درجه‌بندی شده است. تمام سؤالات به صورت مستقیم نمره-گذاری می‌شوند. بندورا و همکاران (۱۹۹۶) نشان دادند که این پرسشنامه از روایی صوری و محتوایی مناسبی برخوردار است و ضریب پایایی کل به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۲ بوده است. در تحقیق رسایی کشوک، آهی و منصور (۱۳۹۷) ضریب پایایی ۰/۸۶ به دست آمده است. همچنین در تحقیق سوری، کدیور، کرامتی و حسن آبادی (۱۳۹۸) ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۴ به دست آمده است. در تحقیق حاضر، ضریب پایایی آلفای کرونباخ برای کل آزمون ۰/۷۸ بود.

پرسشنامه هویت اخلاقی: توسط آکوئینو و رید (۲۰۰۲) و به روش تحلیل عوامل ساخته و اعتباریابی شده است و اولین بار برای دانش‌آموزان دبیرستانی و دانشجویان ساخته شد. این پرسشنامه شامل ۱۰ سؤال است که از دو بعد درونی‌سازی و نمادین‌سازی تشکیل شده است که برای سنجش هویت اخلاقی استفاده می‌شود. نمره‌گذاری آن به صورت طیف لیکرت ۵ درجه‌ای است که از کاملاً مخالف (۱) تا کاملاً موافق (۵) درجه‌بندی شده است. همچنین سؤالات ۴ و ۷ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شود. روایی این پرسشنامه توسط آکوئینو و رید (۲۰۰۲) مطلوب گزارش شد، همچنین ضریب پایایی ۰/۸۵ را برای بعد درونی‌سازی و ۰/۷۱ را برای بعد نمادین‌سازی گزارش کرده‌اند. در تحقیق محمودنژاد و شیخ‌الاسلامی (۱۳۹۸)

ون رانسبورگ، دی کوک و دیروس^۱، ۲۰۱۸؛ پفاتتیچر، شیندلر و نوکورا^۲، ۲۰۱۹؛ لوبین-گلوب، پتریچیچ و سوکیچ^۳، ۲۰۱۹. صفت صداقت-تواضع بخشی از مدل شخصیتی هگزاکو^۴ است که با رویه‌هایی مانند با انصاف بودن، تواضع و عدم حسادت و طمع مشخص می‌شود (لی و اشتون^۵، ۲۰۰۴). در مدل شخصیتی هگزاکو به بررسی شش عامل صفت صداقت-تواضع، هیجان‌پذیری^۶، برون‌گرایی^۷، توافق‌پذیری^۸، وظیفه‌شناسی^۹ و گشودگی نسبت به تجربه^{۱۰} پرداخته شده است که عامل جدیدتر این مدل صفت صداقت-تواضع است (اشتون و لی، ۲۰۱۹). ساختار شخصیت مدل هگزاکو امروزه یکی از جامع‌ترین مدل‌ها و مکمل نظریه پنج‌عاملی شخصیت در عرصه مطالعه شخصیت است (اشتون، لی و دی وریس^{۱۱}، ۲۰۱۴). صفت صداقت-تواضع به چهار وجه تقسیم می‌شود: صداقت^{۱۲} (گرایش به راستگو بودن و عدم سوء استفاده از دیگران)، انصاف^{۱۳} (تمایل به رفاه همه در ذهن)، اجتناب از حرص و طمع^{۱۴} (توجه نکردن روی تجملات زندگی) و تواضع^{۱۵} (عدم تمایل به برتری و مزیت نسبت به دیگران) (کجونیوس^{۱۶}، ۲۰۱۴). مؤلفه‌های مربوط به تواضع (اجتناب از حرص و طمع و تواضع) به نظر می‌رسد شامل ویژگی‌های شخصیتی بسیار مهم در شکل دادن به یک اولویت عمومی برای روابط برابر در سلسله مراتب اجتماعی با سایر گروه‌ها و افراد است، در مقابل، مؤلفه‌های مربوط به صداقت (صداقت و انصاف) در تقویت روابط اجتماعی بر اساس اعتماد و عمل متقابل تأثیرگذار هستند که با جهت‌گیری سلطه اجتماعی ناسازگار است (لئون، دسیمونی و چیرومیل^{۱۷}، ۲۰۱۲).

بنابراین، با توجه به مطالب ذکر شده لازم است تا پژوهش‌های بیشتری پیرامون بی‌صداقتی تحصیلی به عمل آید تا عوامل مؤثر بر آن شناخته و تمهیدات لازم به منظور مقابله با آن، به شیوه عملی طراحی شود. از این رو، هدف تحقیق حاضر بررسی رابطه بین بی‌تفاوتی اخلاقی، هویت اخلاقی و صفت صداقت-تواضع با بی‌صداقتی تحصیلی در بین دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه است.

روش پژوهش

تحقیق حاضر بر اساس نحوه جمع‌آوری داده‌ها توصیفی (غیرآزمایشی) و از نوع همبستگی است.

جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری: جامعه آماری در این تحقیق شامل کلیه دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر ارومیه بود که در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹ مشغول به تحصیل بودند (۳۰۴۶۱). بر اساس جدول مورگان نمونه‌ای به حجم ۳۸۸ نفر انتخاب شدند که

1. Van Rensburg, De Kock, & Derous
2. Pfattheicher, Schindler & Nockur
3. Ljubin-Golub, Petričević & Sokić
4. hexaco
5. Lee & Ashton
6. emotionality
7. extraversion
8. agreeableness
9. conscientiousness
10. openness to experience
11. De Vries
12. sincerity
13. fairness
14. avoid greed & voidance
15. modesty
16. Kajonius
17. Leone, Desimoni & Chirumbolo
18. Capara & Pastorelli

کابی و تروینیو (۱۹۹۶) روایی این پرسشنامه را مطلوب گزارش کرده و پایایی آلفای کرونباخ را برای مقیاس خود ۰/۸۳ گزارش نموده‌اند. در تحقیق بارانی، درخشان، اناری نژاد و جوانمرد (۱۳۹۸) نیز روایی پرسشنامه از روش تحلیل عاملی تأییدی به دست آمد که روایی آن مورد تأیید قرار گرفت. اعتبار پرسشنامه نیز با روش آلفای کرونباخ برای ثقلب در تکلیف، ثقلب در امتحان و نمره کل به ترتیب ۰/۶۹، ۰/۸۵ و ۰/۸۵ بود. در تحقیق حاضر نیز پایایی با روش آلفای کرونباخ برای ثقلب در تکلیف ۰/۷۹، ثقلب در امتحان ۰/۶۹ و برای نمره کل ۰/۸۲ به دست آمد.

روش اجرا: به منظور جمع‌آوری اطلاعات، پس از انتخاب گروه شرکت‌کنندگان، آزمون به صورت گروهی اجرا گردید و محل اجرا، کلاس‌های درس دانش‌آموزان بود. روش اجرا به این صورت بود که قبل از ارائه پرسشنامه، توضیحاتی راجع به نحوه پاسخگویی به سؤالات، هدف تحقیق و ضرورت همکاری صادقانه آن‌ها داده شد. علاوه بر این به افراد اطمینان داده شد که پاسخ‌های آن‌ها محرمانه خواهد ماند. پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها تجزیه و تحلیل آماری انجام شد. برای این منظور از SPSS23 برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد.

یافته‌ها

در جدول ۱- میانگین و انحراف معیار متغیرهای تحقیق به همراه مؤلفه‌های آن‌ها ارائه شده است.

1. Bashiri, Barahmand, Akabri, Ghamari, & Vusugi
2. McCabe & Trevino

جدول ۱. اطلاعات توصیفی متغیرهای تحقیق

نام متغیر	مؤلفه‌ها	M	SD
بی‌تفاوتی اخلاقی	توجه اخلاقی	۱۲/۳۲	۳/۶۴
	برچسب زدن مدبرانه	۷/۲۰	۲/۵۸
	مقایسه سودمند	۶/۳۰	۲/۵۱
	جابه‌جایی مسئولیت	۱۱/۱۸	۳/۲۲
	تقسیم مسئولیت	۱۱/۶۲	۳/۲۵
	نسبت دادن سرزنش	۱۳/۲۳	۳/۲۸
	غیرانسانی کردن	۱۱/۱۱	۳/۸۶
هویت اخلاقی	تعریف پیامدها	۷/۵۶	۲/۹۶
	درونی‌سازی	۲۰/۴۲	۳/۶۸
صفت صداقت-تواضع	نمادین‌سازی	۱۶/۴۷	۳/۳۲
	صداقت	۱۳/۳۴	۳/۱۰
	انصاف	۱۵/۸۴	۳/۹۷
	اجتناب از طمع	۹/۴۷	۳/۸۹
	تواضع	۱۱/۳۲	۳/۵۴

ضریب پایایی برای بعد درونی‌سازی ۰/۷۴ و برای بعد نمادین‌سازی ۰/۷۲ به دست آمده است. در تحقیق حاضر ضریب پایایی آلفای کرونباخ برای مؤلفه درونی‌سازی ۰/۷۱ و برای مؤلفه نمادین‌سازی ۰/۵۵ به دست آمد، همچنین ضریب پایایی کل ۰/۷۰ بود.

پرسشنامه شخصیتی هگزاگو: توسط اشتون و لی (۲۰۰۴) ساخته شد. مدلی از ابعاد عاملی شخصیت است که دارای ۱۰۰ سؤال است و شش بعد صفت صداقت-تواضع، هیجان‌پذیری، برون‌گرایی، توافق-پذیری، وظیفه‌شناسی و گشودگی نسبت به تجربه را شامل می‌شود. نمره‌گذاری آن به صورت طیف لیکرت ۵ درجه‌ای است که از کاملاً مخالف (۱) تا کاملاً موافق (۵) درجه‌بندی شده است. در مطالعه اشتون و لی در سال ۲۰۰۴ روایی این پرسشنامه مطلوب گزارش شده و آلفای کرونباخ برای صفت صداقت-تواضع ۰/۹۲ به دست آمده است. در نسخه ایرانی این پرسشنامه نیز آلفای کرونباخ برای صفت صداقت-تواضع ۰/۸۰ به دست آمد (بشیری، برهمند، اکبری، قمری و وثوقی، ۲۰۱۱). در تحقیق حاضر فقط از سؤالات مربوط به صفت صداقت-تواضع استفاده شده است. همچنین در این تحقیق ضریب پایایی آلفای کرونباخ برای صفت صداقت-تواضع ۰/۷۴ بود. این پرسشنامه از روایی صوری و محتوایی مناسبی برخوردار بود.

پرسشنامه بی‌صداقتی تحصیلی: توسط مک کابی و تروینیو^۲ (۱۹۹۶) ساخته شده است و دارای ۱۰ سؤال است که دو مؤلفه ثقلب در امتحان و ثقلب در تکلیف را می‌سنجد. پاسخ‌ها بر روی یک مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای از هیچ وقت (۱) تا همیشه (۵) درجه‌بندی شده است. تمام سؤالات به روش مستقیم نمره‌گذاری می‌شوند. مک

بی‌صدافتی تحصیلی	تقلب در امتحان	۱۱/۲۷	۴/۸۷
تقلب در تکلیف	تقلب در تکلیف	۱۰/۳۲	۳/۸۵
نتایج ماتریس همبستگی ارائه شده در جدول ۲- نشان داد رابطه بین بی‌تفاوتی اخلاقی و سازوکارهای آن با بی‌صدافتی (به غیر از مؤلفه تقسیم مسئولیت و نسبت دادن سرزنش) مثبت و معنادار است. در ادامه بین هویت اخلاقی و مؤلفه درونی سازی آن با بی‌صدافتی تحصیلی	رابطه منفی معناداری وجود دارد. همچنین بین صفت صداقت-تواضع و مؤلفه‌های آن با بی‌صدافتی تحصیلی رابطه منفی معناداری وجود دارد.		

جدول ۲. ماتریس همبستگی بین متغیرهای تحقیق

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	
بی‌تفاوتی																					
توجه	۰/۶۷**																				
برچسب‌زدن	۰/۵۹**	۰/۳۹**																			
مقایسه	۰/۵۱**	۰/۲۳**	۰/۲۳**																		
جابه‌جایی	۰/۵۷**	۰/۲۸**	۰/۲۲**	۰/۱۷**																	
تقسیم مسئولیت	۰/۵۲**	۰/۲۴**	۰/۱۳**	۰/۱۴**	۰/۲۶**																
نسبت‌رزش	۰/۳۶**	۰/۰۶	۰/۰۱	۰/۰۸	۰/۱۰*	۰/۱۰*															
غیرانصافی	۰/۶۵**	۰/۴۷**	۰/۳۳**	۰/۲۱**	۰/۱۹**	۰/۱۴**	۰/۱۴**														
تحریف	۰/۴۸**	۰/۱۵**	۰/۳۰**	۰/۲۸**	۰/۱۸**	۰/۱۲*	۰/۰۱	۰/۲۰**													
هویت	۰/۱۰*	۰/۰۳	۰/۱۳*	۰/۱۳**	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۹	۰/۰۹	۰/۰۹											
درونی سازی	۰/۱۶**	۰/۰۷	۰/۱۷**	۰/۲۱**	۰/۰۲	۰/۰۱	۰/۰۶	۰/۰۶	۰/۰۶	۰/۰۶	۰/۱۲**										
نهادین سازی	۰/۰۰	۰/۳۰	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۴	۰/۰۴	۰/۰۲	۰/۰۵	۰/۰۸**	۰/۳۱**										
صداقت-تواضع	۰/۴۰**	۰/۳۷**	۰/۳۲**	۰/۳۰**	۰/۱۳**	۰/۰۷	۰/۱۲**	۰/۰۷	۰/۰۴	۰/۰۴	۰/۱۱**	۰/۰۴									
صداقت (مؤلفه)	۰/۲۰**	۰/۱۱*	۰/۱۳**	۰/۱۹**	۰/۱۵**	۰/۰۵	۰/۰۶	۰/۰۶	۰/۰۶	۰/۰۶	۰/۱۶**	۰/۰۸	۰/۰۸								
انصاف	۰/۴۸**	۰/۴۵**	۰/۴۲**	۰/۴۱**	۰/۱۴**	۰/۰۸	۰/۰۷	۰/۰۷	۰/۰۷	۰/۱۳**	۰/۱۸**	۰/۲۵**	۰/۲۵**								
اجتناب از طمع	۰/۲۸**	۰/۳۷**	۰/۱۶**	۰/۰۷	۰/۰۳	۰/۰۵	۰/۱۱*	۰/۰۷	۰/۰۷	۰/۲۷**	۰/۰۷	۰/۰۵	۰/۰۳								
تواضع (مؤلفه)	۰/۱۲*	۰/۱۱*	۰/۱۱*	۰/۰۶	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۲	۰/۰۲	۰/۰۲	۰/۱۵**	۰/۰۲	۰/۰۲	۰/۰۲	۰/۱۱*	۰/۱۱*	۰/۱۱*	۰/۱۱*	۰/۱۱*	۰/۱۱*	۰/۱۱*	۰/۱۱*
تقلب امتحان	۰/۴۳**	۰/۴۹**	۰/۳۱**	۰/۲۵**	۰/۱۱*	۰/۰۸	۰/۰۸	۰/۰۸	۰/۰۸	۰/۳۱**	۰/۱۳**	۰/۱۸**	۰/۱۸**	۰/۱۳**	۰/۱۳**	۰/۱۳**	۰/۱۳**	۰/۱۳**	۰/۱۳**	۰/۱۳**	۰/۱۳**
تقلب تکلیف	۰/۳۲**	۰/۳۱**	۰/۲۸**	۰/۲۴**	۰/۰۶	۰/۰۸	۰/۰۸	۰/۰۸	۰/۰۸	۰/۱۹**	۰/۱۹**	۰/۱۹**	۰/۱۹**	۰/۱۹**	۰/۱۹**	۰/۱۹**	۰/۱۹**	۰/۱۹**	۰/۱۹**	۰/۱۹**	۰/۱۹**
بی‌صدافتی	۰/۴۳**	۰/۴۶**	۰/۳۹**	۰/۲۸**	۰/۱۰*	۰/۰۹	۰/۰۸	۰/۰۸	۰/۰۸	۰/۳۰**	۰/۲۱**	۰/۱۴**	۰/۱۴**	۰/۱۴**	۰/۱۴**	۰/۱۴**	۰/۱۴**	۰/۱۴**	۰/۱۴**	۰/۱۴**	۰/۱۴**

** سطح معناداری ۰/۰۱ * سطح معناداری ۰/۰۵

در ادامه آمده است. لازم به توضیح است که فقط متغیرهای معنادار در جداول ارائه شده‌اند.

برای تعیین نقش هر یک از متغیرها و زیر مؤلفه‌های آن‌ها، از رگرسیون چند متغیره به روش گام به گام استفاده شد که نتایج حاصل

جدول ۳. خلاصه مدل رگرسیون چند متغیره به روش گام به گام

گام	متغیر	R	R2	Δ R2	p
اول	بی‌تفاوتی اخلاقی	۰/۵۴	۰/۲۹	۰/۲۸	۰/۰۰
دوم	هویت اخلاقی	۰/۵۵	۰/۳۱	۰/۲۹	۰/۰۱
سوم	صفت صداقت-تواضع	۰/۶۲	۰/۳۸	۰/۳۶	۰/۰۰

متغیر ملاک افزوده شده است. در مرحله آخر متغیر صفت صداقت-تواضع وارد تحلیل شده است که نتایج به دست آمده نشان می‌دهد صفت صداقت-تواضع توانسته است ۷ درصد به قدرت پیش‌بینی بی‌صدافتی تحصیلی بیفزاید ($R^2 = ۰/۳۸$).

نتایج مندرج در جدول ۳- نشان می‌دهد متغیر بی‌تفاوتی اخلاقی در مرحله اول توانسته است ۲۹ درصد از واریانس متغیر ملاک را پیش‌بینی کند که مقدار قابل توجهی به شمار می‌آید. در مرحله دوم با افزوده شدن متغیر هویت اخلاقی ۲ درصد به توان قدرت پیش‌بینی

جدول ۴. نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیره به روش گام به گام

متغیر	مؤلفه‌ها	B	خطای استاندارد	β
بی تفاوتی اخلاقی	توجیه اخلاقی	۰/۷۱	۰/۱۳	۰/۳۴
	برچسب زدن مدبرانه	۰/۵۵	۰/۱۶	۰/۱۸
	مقایسه سودمند	۰/۳۴	۰/۱۶	۰/۱۱
	جابه‌جایی مسئولیت	-۰/۲۴	۰/۱۵	-۰/۱۰
	غیرانسانی کردن	۰/۰۵	۰/۱۳	۰/۰۲
	تحریف پیامدها	۰/۱۵	۰/۱۴	۰/۰۵
هویت اخلاقی	درونی‌سازی	-۰/۳۷	۰/۱۶	-۰/۱۷
	صداقت	-۰/۰۸	۰/۱۶	۰/۰۳
صفت صداقت-تواضع	انصاف	-۰/۴۷	۰/۱۵	-۰/۲۴
	اجتناب از طمع	-۰/۲۹	۰/۱۱	-۰/۱۵
	تواضع	-۰/۰۴	۰/۱۲	-۰/۰۲

معیارهای اخلاقی آن‌ها به وجود می‌آید؛ به عبارت دیگر با افزایش استفاده از سازوکارهای بی تفاوتی اخلاقی احتمال وقوع رفتارهای مغایر با هنجارهای کلاس مثل بی صداقتی تحصیلی افزایش می‌یابد. نتایج تحقیق فیدا و همکاران (۲۰۱۸) نشان داد، با بی تفاوتی اخلاقی ممکن است دانشجویان از همان آغاز تحصیلات دانشگاهی رفتارهای تقلب را عادی جلوه دهند و تقلب را برای دست‌یابی به اهداف شخصی قابل قبول و مناسب قلمداد کنند. نتایج تحقیق محمودنژاد و شیخ‌الاسلامی (۱۳۹۸) نیز نشان می‌دهد که با افزایش بی تفاوتی اخلاقی، رفتارهای خلاف آداب تحصیل، مانند تقلب، غیبت و رفتارهای انحرافی در بین دانشجویان افزایش می‌یابد.

از دیگر یافته‌های حاصل از این تحقیق این بود که سازوکار توجیه اخلاقی پیش‌بینی کننده نیرومند بی صداقتی تحصیلی بود. همچنین در بعد تقلب در امتحان نیز سازوکار توجیه اخلاقی، پیش‌بینی کننده نیرومند این بعد بود. در تبیین این یافته می‌توان گفت که سازوکار توجیه اخلاقی هنگامی اتفاق می‌افتد که شخص اصول اخلاقی خود را برای رسیدن به شرایط بهتر نقض می‌کند و در یک محیط علمی، توجیه اخلاقی برای به دست آوردن نمره علمی بهتر و رسیدن به درجه علمی بالاتر اتفاق می‌افتد؛ بنابراین، به نظر می‌رسد رفتار غیراخلاقی، رفتار مثبتی است و احساس گناه کمتری ایجاد می‌کند. سازوکارهای تقسیم مسئولیت و نسبت دادن سرزنش توانستند بی صداقتی تحصیلی را پیش‌بینی کنند. این یافته را می‌توان در سایه توجه به دو نکته تبیین کرد: نکته نخست این که سازوکار تقسیم مسئولیت در گروه رخ می‌دهد و فرد تمایل کمتری نسبت به مسئولیت‌پذیری رفتار غیراخلاقی خود دارد؛ زیرا احساس می‌کند دیگران نیز به همان اندازه در گروه مسئول رفتارهای غیراخلاقی هستند.

همان‌گونه که نتایج جدول ۴- نشان می‌دهد از بین سازوکارهای بی تفاوتی اخلاقی، سازوکار توجیه اخلاقی بیشترین سهم را در پیش‌بینی متغیر ملاک دارد ($\beta=0/34$). در ادامه از بین مؤلفه‌های هویت اخلاقی، مؤلفه درونی‌سازی می‌تواند به صورت معناداری بی صداقتی تحصیلی را پیش‌بینی کند ($\beta=-0/17$) و از بین مؤلفه‌های صفت صداقت-تواضع، مؤلفه انصاف بالاترین سهم را در پیش‌بینی بی صداقتی تحصیلی دارد ($\beta=-0/24$).

بحث و نتیجه‌گیری

هدف این تحقیق بررسی رابطه بین بی تفاوتی اخلاقی، هویت اخلاقی و صفت صداقت-تواضع با بی صداقتی تحصیلی در دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر ارومیه بود. نتایج این تحقیق حاکی از آن است که بین بی تفاوتی اخلاقی با بی صداقتی تحصیلی رابطه مثبت معناداری وجود دارد. همچنین بین هویت اخلاقی و صفت صداقت-تواضع با بی صداقتی تحصیلی رابطه منفی معناداری وجود دارد. نتایج حاصل از این تحقیق در ارتباط با رابطه بی تفاوتی اخلاقی با بی صداقتی تحصیلی با پژوهش‌های فارس و همکاران (۲۰۱۱)، فیردوس و سولیکا (۲۰۱۸)، بشرپور و عینی (۱۴۰۱) و امپونی و همکاران (۲۰۱۹) هم‌خوانی دارد. از این رو می‌توان گفت که با افزایش بی تفاوتی اخلاقی، بی صداقتی تحصیلی دانش‌آموزان نیز افزایش خواهد یافت. در تبیین این یافته می‌توان گفت که دانش‌آموزان تصمیمات و اقدامات غیراخلاقی خود را مثل رفتارهای متقلبانه را برای رسیدن به اهداف خود، به طور معمول بدون داشتن احساس گناه و پشیمانی نسبت به رفتار خود انجام می‌دهند؛ بنابراین، اگر دانش‌آموزان از سازوکارهای بی تفاوتی اخلاقی، بیشتر استفاده کنند، تغییرات زیادی در رفتارهای اخلاقی آن‌ها در محیط‌های علمی، بدون تغییر یافتن

می‌دهد که هرچه فرد بیشتر معیارهای اخلاقی را درونی کند، کاهش رفتار غیراخلاقی در دانش‌آموزان را به دنبال دارد. همچنین مؤلفه درونی‌سازی هویت اخلاقی پیش‌بینی‌کننده نیرومند بُعد تقلب در تکلیف است. می‌توان نتیجه گرفت که هر چه پایبندی به اصول اخلاقی افزایش یابد، به همان میزان انجام رفتارهای غیراخلاقی مثل تقلب کاهش می‌یابد. از دیگر یافته‌های حاصل در این تحقیق، عدم تأیید نقش پیش‌بینی‌کنندگی مؤلفه نمادین‌سازی هویت اخلاقی در پیش‌بینی ابعاد بی‌صدقاتی تحصیلی است. در تبیین این یافته می‌توان گفت که مؤلفه نمادین‌سازی هویت اخلاقی وجه بیرونی هویت اخلاقی است و بیشتر شامل نمایش ارزش‌های اخلاقی به دیگران است و به طور کلی به دنیای اجتماعی افراد اشاره دارد و نمی‌تواند پیش‌بینی‌کننده بی‌صدقاتی تحصیلی که یک امر فردی هست باشد. از این رو در مجموع شاید منطقی باشد که وجه بیرونی هویت اخلاقی در پیش‌بینی ابعاد بی‌صدقاتی تحصیلی نقشی نداشته باشد.

از جمله یافته‌های دیگر این تحقیق این بود که بین صفت صداقت-تواضع با بی‌صدقاتی تحصیلی رابطه منفی معناداری وجود دارد. به این معنی که با افزایش صفت صداقت-تواضع، بی‌صدقاتی تحصیلی دانش‌آموزان کاهش می‌یابد. این یافته با نتایج پژوهش‌های پیشین (کازان و لاکوب، ۲۰۱۷؛ کلینلوژل و همکاران، ۲۰۱۸؛ پفاتیچر و همکاران، ۲۰۱۹؛ لوبین-گلوب و همکاران، ۲۰۱۹) هم سو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت که دانش‌آموزانی که از درجه صفت صداقت-تواضع بالایی برخوردار هستند، در اعمال خود تمایل بیشتری به درستکاری در رفتار دارند و تمایلی به نقض صداقت تحصیلی ندارند و به هنجارهای مدرسه خود پایبند هستند. به نظر می‌رسد افرادی با درجه صفت صداقت-تواضع بالا، هنجارهای اخلاقی یا مسئولیت اجتماعی را درونی می‌کنند که رفتارهای آن‌ها را راهنمایی می‌کند. در مقابل، دانش‌آموزانی با درجه صفت صداقت-تواضع پایین، گرایش به انجام رفتارهای بی‌صدقاتی تحصیلی دارند؛ به ویژه هنگامی که این رفتارها خطرناک نباشند. از دیگر یافته‌های این تحقیق این است که مؤلفه انصاف پیش‌بینی‌کننده نیرومند بی‌صدقاتی تحصیلی است. نتایج تحقیق ون رانسبورگ و همکاران (۲۰۱۸) نیز نشان داد که مؤلفه انصاف (در مقایسه با سه وجه دیگر از صفت صداقت-تواضع) نیرومندترین رابطه را با رفتارهای غیراخلاقی تحصیلی دارد. در تبیین این یافته پژوهش باید گفت که هر چقدر درجه انصاف دانش‌آموزان کاهش یافته باشد، برای پیش بردن اهداف خود و کسب موفقیت‌ها، به بی‌صدقاتی تحصیلی گرایش پیدا می‌کند.

بر این اساس هرگونه رفتار غیراخلاقی که در گروه انجام می‌شود، می‌تواند مربوط به اقدامات دیگران باشد. نکته دوم این که نسبت دادن سرزنش سازوکاری است که به افراد امکان می‌دهد رفتارهای مضر خود را ناشی از فرد قربانی بدانند (روبیو-گاری و همکاران، ۲۰۱۷). از این رو، انتظار می‌رود که سازوکار تقسیم مسئولیت و نسبت دادن سرزنش نتوانند نقشی در پیش‌بینی رفتارهای بی‌صدقاتی تحصیلی داشته باشد؛ زیرا رفتارهای بی‌صدقاتی تحصیلی به صورت فردی انجام می‌شوند و دیگران در این رفتارها نقش اندکی دارند و فرد نمی‌تواند مسئولیت رفتارهای خود را به دیگران واگذارد، همچنین فرد نمی‌تواند افراد دیگر را مقصر رفتارهای بی‌صدقاتی تحصیلی خود بداند. از دیگر یافته‌های حاصل در این تحقیق این است که سازوکار برچسب زدن مدبرانه پیش‌بینی‌کننده نیرومند بعد تقلب در تکلیف است. این سازوکار شامل تغییر نام رفتارهای مضر است تا به آن‌ها احترام گذاشته شود (روبیو-گاری و همکاران، ۲۰۱۷). در تبیین این یافته می‌توان گفت که سازوکار برچسب زدن مدبرانه برعکس تقسیم مسئولیت جنبه فردی و شخصی دارد، از این رو انتظار می‌رود که این سازوکار پیش‌بینی‌کننده نیرومند مؤلفه‌های بی‌صدقاتی تحصیلی باشد.

در ارتباط با رابطه هویت اخلاقی با بی‌صدقاتی تحصیلی، نتایج حاصل از این تحقیق با یافته‌های جوکار و حق‌نگهدار (۱۳۹۵) و وورا (۲۰۰۷) هم سو است. از این رو می‌توان گفت که با افزایش هویت اخلاقی دانش‌آموزان، بی‌صدقاتی تحصیلی آن‌ها کاهش خواهد یافت. در تبیین این یافته می‌توان گفت که دانش‌آموز برخوردار از هویت اخلاقی نیرومند، در قبال رفتارش مسئولیت‌پذیر است و هنگام تصمیم‌گیری معیارهای اخلاقی را به چارچوب منفعت بیشتر (تقلب) ترجیح می‌دهد؛ بنابراین، دانش‌آموزانی که هویت اخلاقی نیرومندی دارند کمتر درگیر بی‌صدقاتی تحصیلی می‌شوند. نتایج تحقیق وانگ و همکاران (۲۰۱۷) نیز نشان داد که کاهش هویت اخلاقی باعث می‌شود که میل به انجام رفتار غیراخلاقی افزایش یابد.

از دیگر یافته‌های این تحقیق این بود که مؤلفه درونی‌سازی هویت اخلاقی نشان داد که افزایش بُعد درونی هویت اخلاقی سبب کاهش ابعاد بی‌صدقاتی تحصیلی می‌شود. در تبیین این یافته می‌توان گفت که مؤلفه درونی‌سازی هویت اخلاقی وجه فردی هویت اخلاقی است که نشان دهنده عمق اصول اخلاقی در خودپنداره افراد است، هرچه عمق ارزش‌ها و معیارهای اخلاقی در خودپنداره افراد بیشتر باشد آن‌ها کمتر تمایل به رفتارهای بی‌صدقاتی تحصیلی مثل تقلب و سرقت ادبی خواهند داشت. در واقع این بُعد از هویت اخلاقی نشان

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

اصول اخلاقی تماماً در این مقاله رعایت شده است. شرکت کنندگان اجازه داشتند هر زمان که مایل بودند از پژوهش خارج شوند. همچنین همه شرکت کنندگان در جریان روند پژوهش بودند. اطلاعات آن‌ها محرمانه نگه داشته شد.

حامی مالی

این تحقیق هیچ گونه کمک مالی از سازمان‌های تأمین مالی در بخش‌های عمومی، تجاری یا غیرانتفاعی دریافت نکرده است.

مشارکت نویسندگان

تمام نویسندگان در طراحی، اجرا و نگارش همه بخش‌های پژوهش حاضر مشارکت داشته‌اند.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسنده این مقاله تعارض منافع ندارد.

منابع

اعتماد، جلیل و جوکار، بهرام (۱۳۹۷). بی‌صدقاتی تحصیلی و باورهای شناخت‌شناسی: واری‌نقش تعدیل‌گری جنسیت. مجله مطالعات آموزش و یادگیری، ۱۰(۱)، ۱۱۱-۱۳۰.

[Doi:10.22099/jsli.2018.4918]

بارانی، حمید؛ درخشان، معراج؛ اناری‌نژاد، عباس و جوانمرد، علی (۱۳۹۸). جو عاطفی خانواده و بی‌صدقاتی تحصیلی: نقش واسطه‌ای خودپنداشت تحصیلی. فصلنامه علمی-پژوهشی روانشناسی تحولی: روانشناسان ایرانی، ۱۶(۶۱)، ۹۷-۱۰۸.

بشربور، سجاد و عینی، ساناز. (۱۴۰۱). تدوین مدل علی سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان با ناتوانی یادگیری براساس خودکارآمدی تحصیلی و اشتیاق تحصیلی: نقش میانجی تاب‌آوری تحصیلی. فصلنامه ناتوانی‌های یادگیری، ۱۲(۲)، ۱۸-۳۳.

[Doi:10.22098/JLD.2022.7608.1814]

جوکار، بهرام و حق‌نگهدار، مرجان (۱۳۹۵). رابطه‌ی هویت اخلاقی با بی‌صدقاتی تحصیلی: بررسی نقش تعدیلی جنسیت. مجله مطالعات آموزش و یادگیری، ۸(۲)، ۱۴۳-۱۶۲.

[Doi:10.22099/jsli.2017.3978]

رسایی‌کشوک، زهره؛ آهی، قاسم و منصوری، احمد (۱۳۹۷). نقش سه‌گانه‌های تاریک شخصیت در ریسک‌پذیری رفتاری و بی‌تفاوتی اخلاقی دانش‌آموزان پسر. دو فصلنامه علمی-پژوهشی روانشناسی بالینی و شخصیت، ۱۶(۱)، ۸۳-۹۱.

[Doi:22034/spr.2022.366117.1785]

در مقابل افرادی که در انصاف نمره بالایی می‌گیرند، به دلیل عدم تمایل به تقلب و سرقت علمی، احتمالاً موفقیت‌های پی‌درپی و بیشتری کسب می‌کنند، در نتیجه دلیلی برای انجام دادن راهبرد بی‌صدقاتی تحصیلی پیدا نخواهند کرد. افرادی با درجه انصاف پایین‌تر تمایل به دستیابی با تقلب یا سرقت دارند، در حالی که افرادی با درجه انصاف بالاتر حاضر به سوء استفاده از افراد دیگر در جامعه نیستند (اشتون و همکاران، ۲۰۱۴).

در مجموع، نتایج این تحقیق نشان داد متغیرهای بی‌تفاوتی اخلاقی، هویت اخلاقی و صفت صداقت-تواضع می‌توانند بی‌صدقاتی تحصیلی را به شکل موفقیت‌آمیز و معناداری پیش‌بینی کنند. نتایج این تحقیق با روشن کردن رابطه بین بی‌تفاوتی اخلاقی، هویت اخلاقی و صفت صداقت-تواضع با بی‌صدقاتی تحصیلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه به افزایش دانش در مورد عوامل مؤثر بر بی‌صدقاتی تحصیلی کمک نموده است. از محدودیت‌های این تحقیق استفاده از پرسشنامه برای آگاهی از بی‌صدقاتی تحصیلی دانش‌آموزان بود که اگر در تحقیقات آینده بتوان از مصاحبه استفاده کرد شاید بتوان نتایج متفاوتی به دست آورد. همچنین تعمیم دادن نتایج این تحقیق به همه گروه‌های سنی دیگر باید با احتیاط انجام شود؛ زیرا این تحقیق فقط برای دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه انجام شده است. نتایج این تحقیق به لحاظ کاربردی می‌تواند در امر رشد اخلاقی و تربیت اخلاقی دانش‌آموزان مورد استفاده معلمان و مدیران مدارس قرار گیرد. جهت بهبود کیفیت آموزش و کاهش رفتارهای مخرب آموزشی از جمله بی‌صدقاتی تحصیلی، پیشنهاد می‌شود که مدیران و معلمان مدارس استانداردهای صداقت تحصیلی را تنظیم کنند تا ظهور بی‌صدقاتی تحصیلی به حداقل برسد؛ بنابراین، سیستمی که دانش‌آموزان در قبال مسئولیت و وظیفه خود پاسخگو باشند باید ایجاد و اجرا شود. پیشنهاد می‌شود از طریق گنجاندن برنامه‌های آموزشی مناسب در چارچوب دروس اصلی یا در فوق‌برنامه دانش‌آموزان، به درونی کردن ارزش‌های اخلاقی کمک کرده و به دنبال آن بروز بی‌صدقاتی تحصیلی را کاهش داد. از سوی دیگر با توجه به این که صفت صداقت-تواضع از جمله متغیرهای تأثیرگذار بر بی‌صدقاتی تحصیلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه است، پیشنهاد می‌شود که در مدارس آموزش داده شود و با طرح برنامه‌هایی معلمان و دانش‌آموزان را از متغیر صفت صداقت-تواضع به عنوان یک عامل مؤثر در روند آموزش کلاسی آگاه ساخت.

- and academic eagerness: The mediating role of the academic resilience. *Journal of Learning Disabilities*, 12(2), 18-33. (Persian)
[Doi:10.22098/jld.2022.7608.1814]
- Bashiri, H., Barahmand, U., Akabri, Z. S., Ghamari, G. H., & Vusugi, A. (2011). A study of the psychometric properties and the standardization of hexaco personality inventory. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 30, 1173-1176.
[Doi:10.1016/j.sbspro.2011.10.228]
- Blasi, A. (1983). Moral cognition and moral action: A theoretical perspective. *Developmental review*, 3(2), 178-210. [Doi:10.1016/0273-2297(83)90029-1]
- Blasi, A. (1993). The development of identity: Some implications for moral functioning. *The moral self*, 99-122.
- Cazan, A. M., & Lacob, C. (2017). Academic dishonesty, personality traits and academic adjustment. *Bulletin of the Transilvania University of Brasov. Series VII, Social Sciences and Law.*, 10(2), 59-66.
- Chen, H., Chau, P. & Li, W. (2019). The effects of moral disengagement and organizational ethical climate on insiders' information security policy violation behavior. *Information Technology & People*, 32(4), 973-992. [Doi:10.1108/ITP-12-2017-0421]
- Detert, J. R., Treviño, L. K., & Sweitzer, V. L. (2008). Moral disengagement in ethical decision making: a study of antecedents and outcomes. *Journal of Applied Psychology*, 93(2), 374-391. [Doi:10.1037/0021-9010.93.2.374]
- Etemad, J., & Jukar, B. (2018). Academic Dishonesty and Cognitive Beliefs: A Review of the Role of Gender Moderation. *Journal of Teaching and Learning Studies*, 10(1), 111-130. (Persian)
[Doi:10.22099/jlsi.2018.4918]
- Farnese, M. L., Tramontano, C., Fida, R., & Paciello, M. (2011). Cheating behaviors in academic context: Does academic moral disengagement matter?. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 29, 356-365.
[Doi:10.1016/j.sbspro.2011.11.250]
- Fida, R., Tramontano, C., Paciello, M., Ghezzi, V., & Barbaranelli, C. (2018). Understanding the interplay among regulatory self-efficacy, moral disengagement, and academic cheating behaviour during vocational education: a three-wave study. *Journal of Business Ethics*, 153(3), 725-740. [Doi:10.1007/s10551-016-3373-6]
- Firdaus, W. M., & Solicha, S. (2018). The Determinants of Academic Dishonesty in College Student. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 139, 305-311. [Doi:10.2991/uipsur-17.2018.45]
- Forsha, S. K. (2017). Virtue and moral development, changing ethics instruction in business school education. *College Student Journal*, 51(3), 429-443.
- Gotowiec, S. (2019). When moral identity harms: The impact of perceived differences in core values on helping and hurting. *Personality and Individual Differences*, 151, 1-9.
[Doi:10.1016/j.paid.2019.06.032]
- Hardy, S. A., & Carlo, G. (2011). Moral identity: What is it, how does it develop, and is it linked to moral action?. *Child Development Perspectives*, 5(3), 212-218.
[Doi:10.1111/j.1750-8606.2011.00189.x]
- سوری، حسین؛ کدیور، پروین؛ کرامتی، هادی و حسن‌آبادی، حمیدرضا (۱۳۹۸). بررسی ساختار عاملی، پایایی و روایی نسخه فارسی مقیاس عدم درگیری اخلاقی. دو فصلنامه راهبردهای شناختی در یادگیری، ۱۲(۱)، ۱۷-۳۲.
[Doi:10.22084/j.psychogy.2019.17865.1859]
- محمودنژاد، خاتون و شیخ‌الاسلامی، راضیه (۱۳۹۸). نقش واسطه‌ای عدم درگیری اخلاقی در رابطه بین هویت اخلاقی و رفتار غیرمولد تحصیلی. *مجله مطالعات آموزش و یادگیری*، ۱۱(۱)، ۲۶-۴۴.
[Doi:10.22099/jlsli.2019.5335]

References:

- Ampuni, S., Kautsari, N., Maharani, M., Kuswardani, S., & Buwono, S. B. S. (2019). Academic Dishonesty in Indonesian College Students: an Investigation from a Moral Psychology Perspective. *Journal of Academic Ethics*, 1-23. [Doi:10.1007/s10805-019-09352-2]
- Aquino, K., & Reed, A. II. (2002). The self-importance of moral identity. *Journal of personality and social psychology*, 83(6), 1423-1440. [Doi:10.1037/0022-3514.83.6.1423]
- Aquino, K., Reed, A. II., Thau, S., & Freeman, D. (2007). A grotesque and dark beauty: How moral identity and mechanisms of moral disengagement influence cognitive and emotional reactions to war. *Journal of Experimental Social Psychology*, 43(3), 385-392.
[Doi:10.1016/j.jesp.2006.05.013]
- Ashton, M. C., & Lee, K. (2019). Religiousness and the hexaco personality factors and facets in a large online sample. *Journal of personality*, 87(6), 1103-1118.
[Doi:10.1111/jopy.12459]
- Ashton, M. C., Lee, K., & De Vries, R. E. (2014). The HEXACO Honesty-Humility, Agreeableness, and Emotionality factors: A review of research and theory. *Personality and Social Psychology Review*, 18(2), 139-152. [Doi:10.1177/1088868314523838]
- Bandura, A. (1990). Selective activation and disengagement of moral control. *Journal of Social Issues*, 46(1), 27-46.
[Doi:10.1111/j.1540-4560.1990.tb00270.x]
- Bandura, A. (1991). Social cognitive theory of moral thought and action. *Handbook of moral behavior and development*, 1, 45-103.
- Bandura, A. (2002). Selective moral disengagement in the exercise of moral agency. *Journal of moral education*, 31(2), 101-119. [Doi:10.1080/0305724022014322]
- Bandura, A., Barbaranelli, C., Capara, G. V., & Pastorelli, C. (1996). Mechanisms of moral disengagement in the exercise of moral agency. *Journal of personality and social psychology*, 71 (2), 364-374.
[Doi:10.1037/0022-3514.71.2.364]
- Barani, H., Derakhshan, M., Anari Nejad, A., & Javanmard, A. (2019). The family Emotional atmosphere and academic dishonesty: The mediating role of academic self-concept. *Journal of Transformational Psychology: Iranian Psychologists*, 16(61), 97-108. (Persian)
- Basharpour, S., & Eyni, S. (2023). Developing a causal model of academic adjustment of Students with learning disabilities based on academic self-efficacy

- Hendy, N. T., & Biderman, M. D. (2019). Using bifactor model of personality to predict academic performance and dishonesty. *The International Journal of Management Education*, 17(2), 294-303. [Doi:10.1016/j.ijme.2019.05.003]
- Jukar, B., & Hagh Negahdar, M. (2016). The Relationship Moral Identity with Academic Dishonesty: A Study of the Moderating Role of Gender. *Journal of Teaching and Learning Studies*, 8(2), 143-162. (Persian) [Doi:10.22099/jsli.2017.3978]
- Kajonius, P. J. (2014). Honesty–Humility in Contemporary Students: Manipulations of Self-Image by Inflated IQ Estimations. *Psychological reports*, 115(1), 311-325. [Doi:10.2466/17.04.PR0.115c13z8]
- Kam, C. C. S., Hue, M. T., & Cheung, H. Y. (2018). Academic dishonesty among Hong Kong secondary school students: application of theory of planned behaviour. *Educational Psychology*, 38(7), 945-963. [Doi:10.1080/01443410.2018.1454588]
- Kassim, S. A., Nasir, N. F. M., Johari, N. R., & Razali, N. F. Y. (2019). Academic Dishonesty Intentions in the Perspectives of Higher Education in Malaysia. In *Proceedings of the Second International Conference on the Future of ASEAN (ICoFA)*, Springer, Singapore, 1, 199-207. [Doi:10.1007/978-981-10-8730-1_20]
- Kelley, K. B., & Bonner, K. (2005). Digital text, distance education and academic dishonesty: Faculty and administrator perceptions and responses. *Journal of Asynchronous Learning Networks*, 9(1), 43-52. [Doi:10.24059/olj.v9i1.1801]
- Khan, S., Liang, D., Anjum, M. A., & Shah, S. J. (2019). Linking perceived market competition threat to moral disengagement: The roles of fear of failure and moral relativism. *Current Psychology*, 1-15. [Doi:10.1007/s12144-019-00365-z]
- Kleinogel, E. P., Dietz, J., & Antonakis, J. (2018). Lucky, competent, or just a cheat? Interactive effects of honesty-humility and moral cues on cheating behavior. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 44(2), 158-172. [Doi:10.1177/0146167217733071]
- Krou, M. R., Acee, T. W., Pino, N. W., & Hoff, M. A. (2019). Rationalizing the Decision to Cheat: An Empirical Analysis to Determine Whether Social Rational Orientation Can Predict Academic Dishonesty. *Journal of College and Character*, 20(1), 9-24. [Doi:10.1080/2194587X.2018.1559196]
- Lee, K., & Ashton, M. C. (2004). Psychometric properties of the HEXACO personality inventory. *Multivariate behavioral research*, 39(2), 329-358. [Doi:10.1207/s15327906mbr3902_8]
- Leone, L., Desimoni, M., & Chirumbolo, A. (2012). Hexaco, social worldviews and socio-political attitudes: A mediation analysis. *Personality and individual differences*, 53(8), 995-1001. [Doi:10.1016/j.paid.2012.07.016]
- Ljubin-Golub, T., Petričević, E., & Sokić, K. (2019). Predicting Academic Cheating with Triarchic Psychopathy and Cheating Attitudes. *Journal of Academic Ethics*, 1-17. [https://link.springer.com/article/10.1007/s10805-019-09338-0]
- Mahmoud Nejad, Kh., & Sheikholeslami, R. (2019). The mediating role of moral disengagement involvement in the relationship between moral identity and counterproductive behavior. *Journal of Teaching and Learning Studies*, 11(1), 26-44. (Persian) [Doi:10.22099/jsli.2019.5335]
- Maloshonok, N., & Shmeleva, E. (2019). Factors influencing academic dishonesty among undergraduate students at Russian universities. *Journal of Academic Ethics*, 17(3), 313-329. [Doi:10.1007/s10805-019-9324-y]
- Marques, T., Reis, N., & Gomes, J. (2019). A Bibliometric Study on Academic Dishonesty Research. *Journal of Academic Ethics*, 17(2), 169-191. [Doi:10.1007/s10805-019-09328-2]
- Mc Cabe, D. L., & Trevino, L. D. (1996). What we know about cheating in college: longitudinal trends and resent developments. *Change*, 28, 29-33. [Doi:10.1080/00091383.1996.10544253]
- Patall, E. A., & Leach, J. K. (2015). The role of choice provision in academic dishonesty. *Contemporary Educational Psychology*, 42, 97-110. [Doi:10.1016/j.cedpsych.2015.06.004]
- Pavlin-Bernardić, N., Rovani, D., & Pavlović, J. (2017). Academic cheating in mathematics classes: A motivational perspective. *Ethics & Behavior*, 27(6), 486-501. [Doi:10.1080/10508422.2016.1265891]
- Peled, Y., Eshet, Y., Barczyk, C., & Grinautski, K. (2019). Predictors of Academic Dishonesty among undergraduate students in online and face-to-face courses. *Computers & Education*, 131, 49-59. [Doi:10.1016/j.compedu.2018.05.012]
- Petitta, L., Probst, T. M., & Barbaranelli, C. (2017). Safety culture, moral disengagement, and accident underreporting. *Journal of Business Ethics*, 141(3), 489-504. [Doi:10.1007/s10551-015-2694-1]
- Pfattheicher, S., Schindler, S., & Nockur, L. (2019). On the impact of Honesty-Humility and a cue of being watched on cheating behavior. *Journal of Economic Psychology*, 71, 159-174. [Doi:10.1016/j.joep.2018.06.004]
- Plessen, C. Y., Gyimesi, M. L., Kern, B. M. J., Fritz, T., Lorca, M. V. C., Voracek, M., & Tran, U. (2020). Associations between academic dishonesty and personality: A pre-registered multilevel meta-analysis. 10.31234/osf.io/pav2f.
- Polat, M. (2017). Why do Students Cheat in Examinations in Turkey? A Meta-Synthesis Study. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 203-222. [Doi:10.22521/jesr.2017.71.7]
- Qudsyi, H., Nurtjahjo, F. E., Afsari, N., Fitriani, H. N., & Sholeh, A. (2018). Spiritual Well-being, Parent Attachment, and Moral Disengagement among College Students. *International Journal of Social Science and Humanity*, 8(4), 100-104. [Doi:10.18178/ijssh.2018.V8.943]
- Rasayi kshuk, Z., Ahi, Q., & Mansouri, A. (2018). The role of dark triad of personality in behavioral risk taking and moral disengagement of male students. *Journal of Clinical and Personality Psychology*, 16(1), 83-91. (Persian) [Doi:10.22034/spr.2022.366117.1785]
- Ring, C., & Hurst, P. (2019). The effects of moral disengagement mechanisms on doping likelihood are mediated by guilt and moderated by moral traits. *Psychology of Sport and Exercise*, 40, 33-41. [Doi:10.1016/j.psychsport.2018.09.001]

- Rubio-Garay, F., Amor, P. J., & Carrasco, M. A. (2017). Dimensionality and psychometric properties of the Spanish version of the Mechanisms of Moral Disengagement Scale (MMDS-S). *Revista de Psicopatología y Psicología Clínica*, 22(1), 43-54. [Doi:10.5944/rppc.vol.22.num.1.2017.16014]
- Rusdi, S. D., Hussein, N., Rahman, N. A. A., Noordin, F., & Aziz, Z. Z. A. (2019). Academic Dishonesty among Tertiary Students in Malaysia. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 9(3), 512-520. [Doi:10.6007/IJARBS/v9-i3/5710]
- Seriki, O. K., Nath, P., Ingene, C. A., & Evans, K. R. (2020). How complexity impacts salesperson counterproductive behavior: The mediating role of moral disengagement. *Journal of Business Research*, 107, 324-335. [Doi:10.1016/j.jbusres.2018.10.060]
- Souri, H., Kadivar, P., Keramati, H., & Hassan Abadi, H. (2019). Investigating the Factor Structure, Reliability and Validity of the Persian version of the Ethical Discontinuity Scale. *Two Quarterly Journal of Cognitive Strategies in Learning*, 7(12), 17-32. (Persian) [Doi:10.22084/j.psychogy.2019.17865.1859]
- Štambuk, M., Maričić, A., & Hanzec, I. (2015). Cheating is Unacceptable, but... Teachers' perceptions of and reactions to students' cheating at schools and universities. *Croatian Journal of Education*, 17(4), 259-288. [Doi:10.15516/cje.v17i0.1258]
- Thomas, D. (2017). Factors that explain academic dishonesty among university students in Thailand. *Ethics & Behavior*, 27(2), 140-154. [Doi:10.1080/10508422.2015.1131160]
- Van Rensburg, Y. E. J., de Kock, F. S., & Deros, E. (2018). Narrow facets of honesty-humility predict collegiate cheating. *Personality and Individual Differences*, 123, 199-204. [Doi:10.1016/j.paid.2017.11.006]
- Wang, C., Ryoo, J. H., Swearer, S. M., Turner, R., & Goldberg, T. S. (2017). Longitudinal relationships between bullying and moral disengagement among adolescents. *Journal of youth and adolescence*, 46(6), 1304-1317. [Doi:10.1007/s10964-016-0577-0]
- Wang, X., Yang, L., Yang, J., Wang, P., & Lei, L. (2017). Trait anger and cyberbullying among young adults: A moderated mediation model of moral disengagement and moral identity. *Computers in Human Behavior*, 73, 519-526. [Doi:10.1016/j.chb.2017.03.073]
- Wang, Y., Wang, G., Chen, Q., & Li, L. (2017). Depletion, moral identity, and unethical behavior: Why people behave unethically after self-control exertion. *Consciousness and cognition*, 56, 188-198. [Doi:10.1016/j.concog.2017.09.007]
- Whitley, Jr, B. E., & Keith-Spiegel, P. (2002). *Academic dishonesty: An educator's guide*. London: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Wowra, S. A. (2007). Moral identities, social anxiety, and academic dishonesty among American college students. *Ethics & Behavior*, 17(3), 303-321. [Doi:10.1080/10508420701519312]
- Yang, S. C., Chiang, F. K., & Huang, C. L. (2017). A comparative study of academic dishonesty among university students in Mainland China and Taiwan. *Asia Pacific Education Review*, 18(3), 385-399. [Doi:10.1007/s12564-017-9497-2]